

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Zorginspectie in de kinderopvang

22/11/2024

GO! Onderwijs

ZORGINSPECTIE

departementzorg.be
zorginspectie.be

Wat komt aan bod

- ▶ **Zorginspectie**
  - Wie zijn we? Wat doen we/niet? Team kinderopvang?
- ▶ **Inspecties in de kinderopvang**
  - Waar inspecteren we? Soorten inspecties?
- ▶ **Verloop van een inspectiebezoek**
- ▶ **Monitoringsinstrument MeMoQ**
  - Pedagogisch raamwerk, monitoringsinstrument, zelfevaluatie-instrument
- ▶ **Hoe voorbereiden op een inspectie?**
- ▶ **Wat na het inspectiebezoek?**
  - Het inspectieverslag, de reactiemogelijkheid, de opvolging
- ▶ **Openbaarheid inspectieverslagen**
  - Actieve versus passieve openbaarheid
- ▶ **Klachten over het verloop van het inspectiebezoek**
- ▶ **Toekomst**

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Zorginspectie

Wie zijn we?

Zorginspectie is een dienst van de Vlaamse overheid

- Maakt deel uit van het Departement Zorg
  - www.zorginspectie.be
- Beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Zorginspectie en Opgroeien regie (Kind en Gezin)

- Zijn twee verschillende organisaties binnen hetzelfde beleidsdomein

Rechten en plichten van Zorginspectie en de rechten van de geïnspecteerde

- Toezichtdecreet (vanaf 1/1/2019 van toepassing)

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Zorginspectie inspecteert in volgende sectoren

Gehandicaptenzorg

Kinderopvang

Gezinsondersteuning

Revalidatiecentra

Ziekenhuizen

Jeugdhulp

Welzijn

Geestelijke gezondheidszorg

Ouderenzorg

Thuiszorg

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Wat doen we?

- Inspecteren = toezicht
- Stelt over iedere inspectie een verslag op
  - kinderopvang
  - woonzorgcentra
  - ziekenhuizen
  - voorzieningen voor personen met een handicap
  - ...

- ▶ Gaat na of **voorzieningen de regelgeving toepassen**
= **voorwaarde** voor het verkrijgen/behoud van de vergunning/subsidiëring

Wat doen we niet?

- Zorginspectie beslist **niet** over de **mogelijke gevolgen** van een inspectie
= **niet verantwoordelijk voor de handhaving**
- **Handhaving in de kinderopvang** = Opgroeien (Kind en Gezin)
- **Opgroeien beheert uw dossier (klantenbeheerder)**
  - vragen of advies
  - **plan van aanpak** (intenties voor verbetering)

= functiescheiding

Wat doen we niet?

- Zorginspectie zegt **niet HOE**
wel
  - ▶ **WAT** - de inhoud van de regelgeving toelichten-
duiden
  - ▶ **WAAROM** - deze regelgeving belangrijk is
  - ▶ **VERWIJZEN** - naar informatie/ondersteuning/
instrumenten
- Zorginspectie maakt deze regelgeving niet maar de
minister, de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement

Samenstelling van het team kinderopvang

Teamverantwoordelijke: aansturing team

- Ondersteuning door twee stafmedewerkers

Inspecteurs-supervisoren: operationele aansturing en opvolging van de inspecteurs

Inspecteurs

- Meer dan een verdubbeling (70-tal inspecteurs tegen eind 2024)
- Inspecteurs: diploma hoger onderwijs/ bachelor (grotendeels humane wetenschappen)

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Werking van het team kinderopvang

Maandelijks overleg met alle inspecteurs

- Maken van afspraken
- Reflectie op onze toezichtsoopdracht
- ...

Supervisoren ondersteunen en begeleiden inspecteurs

- Via coaching, intervisie en supervisie
- Ondersteuning bij het voorbereiden inspecties en/of afwegen van vaststellingen
- Het opvolgen van verslagen
- Jaarlijkse evaluatie- en planningsgesprekken
- ...

Systematisch aanbod van opleiding/vorming

- Certificering afname Monitoring MeMoQ + intervisie
- Integriteit
- Communicatievaardigheden
- ...

Thematische werkgroepen

- Bereiden concrete inspectiemethodieken voor
- Evalueren inspectiemethodieken

Kwaliteitscontrole

- Veel aandacht voor afstemming tussen de inspecteurs, maar blijft mensenwerk
- Kwaliteitscirkel
- Reactieoverleg

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Inspecties in de kinderopvang

Sinds 2024 inspecteert het team KO

► Kinderopvang

- Baby's en peuters (van 0 tot de leeftijd dat ze naar school gaan (2,5 – 3 jaar) –(+/- 5750 locaties)
  - × Groepsopvang en samenwerkende onthaalouders
  - × Gezinsopvang (zelfstandig en aangesloten)
- Kwaliteitslabel kleuteropvang (+/- 1000 locaties) (vroegere buitenschoolse opvang)

► Consultatiebureaus

Soorten inspecties in de kinderopvang

Op eigen aansturing

- Structureel toezicht (in principe 2 x in een periode van 3 jaar) bij groepsopvang en alleen werkende gezinsopvang
- Aangekondigd aan organisatoren alle groeps- en gezinsopvang (frequentie wordt nog verder bepaald)
- Aangesloten onthaalouders ter voorbereiding of in opvolging van aangekondigde bezoeken aan organisatoren

Op vraag van Opgroeien (Kind en Gezin)

- Meldingen bij Opgroeien (prioritair)
- Opvolging handhaving (prioritair)
- Opvolging risico's (prioritair)
- Niet vergunde voorzieningen
- Nieuwe vergunningen (nieuwe initiatieven of bij wijzigingen)

Soorten inspecties in de kinderopvang

Realiteit de voorbije periode

- ▶ Baby's en peuters grotendeels in opdracht van Opgroeien
  - opdrachten ernstige gebeurtenissen, klachten, opvolging handhaving en opvolging risico
  - weinig inspecties in eigen aansturing
- ▶ Kwaliteitslabel kleuteropvang enkel inspecties op vraag van Opgroeien
  - Voorlopig enkel dringende opdrachten op vraag van Opgroeien

Soorten inspecties in de kinderopvang

Inspecties infrastructuur

- ▶ Is nodig vóór de aanvraag van de vergunning, enkel bij groepsopvang
  - > Aangekondigde inspectie op vraag van de organisator
  - > Inspectieverslag met advies moet toegevoegd worden aan een vergunningsaanvraag
- Opdracht Zorginspectie =
  - × Nagaan of locatie geschikt is voor opvang baby's en peuters
  - × Advies geven over de geschiktheid van de opvanglocatie en de potentiële capaciteit die er kan opgevangen worden.

Verloop van een inspectie

Verloop van een inspectie

- In principe **1 inspecteur**, soms 2 inspecteurs omwille van gelijktijdige observatie, het leren van mekaar, opleiding van nieuwe collega's
  - × op dit moment veel inspecties met 2 omwille van de opleiding van nieuwe collega's

- Inspecteur beschikt over een **legitimatiekaart** die spontaan wordt getoond bij een eerste bezoek
  - × men kan altijd vragen de kaart te tonen of bellen naar ZI en navragen of het bezoek gepland werd

Verloop van een inspectie

- **Inspectiebezoek in de opvanglocatie = (in principe) onaangekondigd**
  - de opvang moet op ieder moment aan de voorwaarden voldoen
  - inspecteur probeert de werking zo weinig mogelijk te (ver)hinderen
- momentopname ...
- maar ook onderzoek naar **werkwijze, implementatie van afspraken en systematiek in de dagelijkse werking**

Verloop van een inspectie

- **Toelichting over de werkwijze/verloop** van de inspectie
- **Gesprekken** met verantwoordelijke /aanspreekpersoon/kinderbegeleiders
- **Observatie** van de werking in de leefgroep(en)
  - Toezicht op de 'pedagogische norm' via de afname van het Monitoringinstrument MeMoQ
- **Bezoeken** van lokalen van de opvang
- **Documentatie** (papier, digitaal, ...) inkijken
- **Vaststellingen bespreekt de inspecteur** met gesprekspartner(s) - positieve en negatieve vaststellingen
- Mogelijkheid voor de geïnspecteerde om **toe te lichten of te nuanceren**
- **Afronding** van het bezoek

MeMoQ en Zorginspectie

(baby's en peuters)

MeMoQ onderzoek

<https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/kinderopvang/kwaliteit-de-opvang>

Het Monitoringsinstrument MeMoQ is 1 van de 4 instrumenten voor het nagaan van de pedagogische kwaliteit in de kinderopvang voor baby's en peuters

Pedagogisch
raamwerk

Wetenschappelijk
meetinstrument
(nul- één meting)

Monitoringsinstru-
ment MeMoQ en
de pedagogische
norm

Zelfevaluatie-
instrument (voor
de opvanglocaties)

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Het monitoringsinstrument MeMoQ in de praktijk

- ▶ Een valide en betrouwbaar instrument gemaakt door wetenschappers
- ▶ In gebruik door Zorginspectie vanaf juni 2017 in functie van toezicht op de **pedagogische norm** (van toepassing sinds 1/4/2018)
- ▶ **De afname van het instrument**
  - maakt deel uit van een inspectiebezoek
  - andere aspecten van de vergunningsvoorwaarden blijven we ook inspecteren
  - een afname komt niet bij ieder inspectiebezoek aan bod
  - kan op ieder moment van de dag doorgaan

Het monitoringsinstrument MeMoQ in de praktijk

- ▶ Duur van de observatie van de 5 dimensies
  - Welbevinden, Betrokkenheid, Emotionele ondersteuning, Educatieve ondersteuning en Omgeving
    - ▶ 2u + introductie in de leefgroep en feedback-gesprek na afname
    - ▶ geen bevraging/gesprek met kinderen/kinderbegeleiders tijdens de observatie
- ▶ Dimensie 6 (Diversiteit en omgaan met gezinnen) wordt niet langer afgenomen als een dimensie van het Monitoringinstrument
  - de thema's zijn geïntegreerd in de toets van andere vergunningsvoorwaarden

Het monitoringsinstrument MeMoQ in de praktijk

Waar letten we op bij afname?

- introductie van het instrument en toelichting van de werkwijze aan de kinderbegeleiders van de leefgroep

Hoe observeren?

- kiezen van een leefgroep
- contextgegevens van de leefgroep/specifieke situatie
- kinderen en kinderbegeleiders even laten wennen aan de aanwezigheid van inspecteur

Feedbackgesprek

- voorbeelden van de observatie worden gebruikt om te duiden
- komen niet in het verslag

Het monitoringsinstrument MeMoQ in de praktijk

- ▶ Verslaggeving bij afname Monitoringsinstrument
  - geen apart inspectieverslag
  - **scores** in aparte rubriek in het inspectieverslag
  - **extra informatie** in de betrokken rubriek over het instrument en de aanpak
  - **context** van de leefgroep

Het monitoringsinstrument MeMoQ in de praktijk

- ▶ per dimensie wordt **de score geïllustreerd**
(= geen exhaustieve opsomming van voorbeelden of beschrijving van wat geobserveerd werd)
- ▶ **link met zelfevaluatie-instrument**
- ▶ in deze rubriek wordt niet gesproken over tekorten/aandachtspunten maar over **scores van 1 tot 4**
  - 4 = uitstekend
  - 3 = goed
  - 2 = nipt voldoende
  - 1 = onvoldoende

Het monitoringsinstrument MeMoQ in de praktijk

- Website Opgroeien
  - × Onderzoek en instrumenten pedagogische kwaliteit (MeMoQ)

<https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/kinderopvang/kwaliteit-de-opvang/pedagogische-aanpak>

- In de werking veel aandacht geven aan de accenten/verwachtingen van **het pedagogisch raamwerk** = pedagogisch referentiekader

Het monitoringsinstrument MeMoQ in de praktijk

► Bij afname door Zorginspectie

- Score = signaal = **leermoment**
  - × om te **borgen** wat **goed** is
  - × om te **verbeteren** wat **minder goed** is

► Het zelfevaluatie-instrument geeft

- alle informatie, hulp om aan de slag te gaan (eventueel met ondersteuning)
- voorafgaand aan de afname = evaluatie van pedagogische praktijk
- achteraf om te weten hoe men kan verbeteren
- kinderbegeleiders inzicht geven/aan de slag laten gaan met wat de accenten zijn binnen het pedagogisch raamwerk

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Hoe voorbereiden op inspectie?

Hoe voorbereiden?

- Zorginspectie gaat na of de werking in uw opvang overeenstemt met de **regelgeving** (vergunning, subsidiëring, procedure en handhaving)

- **Regelgeving op de website van Opgroeien**

<https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/kinderopvang/vergunning-regelgeving-en-handhaving/regelgeving-kinderopvang>

- ▶ **TIP:** goed op de hoogte zijn van de **wetgeving** (vergunningsvoorwaarden) is belangrijk om de juiste accenten te leggen in je werking
    - ▶ **TIP: gebruik van het ‘referentiekader’**= regelgeving met toelichting en verwijzing naar ondersteuning/reflectievragen
    - ▶ **TIP: pedagogisch raamwerk en zelfevaluatie-instrument**
MeMoQ kan inspirerend zijn voor het pedagogisch beleid
    - ▶ **TIP:** inschrijven op **de nieuwsbrief van Kind en Gezin** zo ben je op de hoogte van wijzigingen aan de wetgeving
<https://www.kindengezin.be/nl/nieuwsbrieven>

Hoe voorbereiden

- Nagaan of je met je werking de **vooropgestelde (doel)regelgeving realiseert**
- In de werking aandacht hebben voor de **IMPLEMENTATIE van de afspraken**
- De inspectie als een '**leermoment**' zien, inbreuken zijn een signaal om de werking bij te sturen
- **Medewerkers** leren omgaan met inspectie - voorbereiden op onaangekondigde (onverwachte) inspectiebezoeken
- **Aanspreekperso(o)n(en)** aanduiden die de verantwoordelijke vervangt (bij groepsopvang, incl. samenwerkende onthaalouders)
- De inspecteur **bevragen** tijdens het bezoek over de vaststellingen en **reactie geven** tijdens het bezoek als het onduidelijk is/ je de situatie verder wil toelichten

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Wat na de inspectie?

Het inspectieverslag

De organisator en kinderopvanglocatie ontvangen het **ontwerpverslag** via e-mail.

Het (ontwerp)verslag bestaat uit:

- **leeswijzer** (toelichting bij de werkwijze)
- **overzicht** van de vaststellingen
- vaststellingen in **rubrieken/clusters**
  - × enkel die rubrieken die geïnspecteerd werden, komen in het verslag terecht
  - × per rubriek staat de regelgeving en noteert de inspecteur de bronnen, al dan niet **inbreuken** en/of **aandachtspunten of een beschrijving** van de vaststellingen

Het inspectieverslag

► Vaststellingen

➤ Inbreuk (tot eind 2023 – tekort)

→ stemt niet overeen met de wetgeving en **moet bijgestuurd** worden

➤ Aandachtspunt

→ stemt niet overeen met een aanbeveling van Opgroeien of Zorginspectie

→ **niet verplicht** weg te werken, wel **aan te raden** (veel aanbevelingen van Opgroeien zijn immers wetenschappelijk onderbouwd)

➤ Toelichting

→ **geen afweging** maar beschrijving van de vaststellingen

► Inbreuken van vorige inspecties worden **opgevolgd bij volgende inspectie(s)**

→ weggewerkt/niet weggewerkt/niet opgevolgd

Het inspectieverslag

- ▶ Een verslag is een weergave van wat er tijdens de inspectie aan bod komt, gezegd en getoond werd
  - × de inspecteur weegt af of **kwaliteit voldoende gegarandeerd** is op basis van de regelgeving
  - × **belang van kind staat steeds centraal!**
  - × **bij twijfel: intern overleg**
- ▶ De inspecteur beoordeelt het geheel van de afwegingen, maakt een besluit. In dit besluit wordt een advies gegeven t.a.v. Opgroeien: geen advies tot of een advies tot opstart/verderzetting handhaving.

De reactiemogelijkheid

- Na ontvangst van ontwerpverslag **14 kalenderdagen** om te **reageren** op (1x te verlengen op vraag)
  - onjuistheden in het inspectieverslag: een fout e-mailadres, onduidelijk omschreven vaststelling...
  - reactie@zorginspectie.be
- **Geen reactie:** na 14 dagen wordt het verslag definitief
- **Wel reactie:**
  - inspecteur heeft **30 kalenderdagen** tijd om reactie te verwerken
  - en wordt het verslag **definitief**
- **Definitieve verslag (+ reactie)** bezorgt Zorginspectie aan Opgroeien regie
  - Uitzondering: bij ernstig gevaar voor kinderen geeft Zorginspectie een vroegtijdig signaal aan Opgroeien

Opvolging en (mogelijke) handhaving door Opgroeien

Opgroeien regie spreekt zich uit over **mogelijke gevolgen** (plan van aanpak, gesprek, andere handhavingsmaatregel) van de vaststellingen tijdens het inspectiebezoek

Plan van aanpak (verbeterplannen)/intenties:
te bezorgen aan **Opgroeien regie** - **niet** aan Zorginspectie

Opgroeien regie beantwoordt uw **vragen over het gevolg voor de vergunning**

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Openbaarheid inspectieverslagen

Actieve en passieve openbaarheid

Passieve Openbaarheid

- = iedereen kan inspectieverslagen opvragen
- = de burger neemt het initiatief om een verslag op te vragen

- Wie? Ouders, journalisten, politie, ...
- Hoe?
  - Via online aanvraagformulier:
    - <https://www.departementwvg.be/zorginspectie-inspectieverslagen-en-openbaarheid>
  - Per mail via openbaarheid.zorginspectie@vlaanderen.be
  - Per briefwisseling t.a.v. Zorginspectie, Koning Albert II-laan 15, bus 497, 1210 Brussel
- Steeds **controle en screenen** op privacygevoelige informatie + begeleidende e-mail

Actieve Openbaarheid

Hoe?

- Model op maat van kinderopvang: geen verslag maar een **rapport**, omwille van privacygevoeligheid.
- Gestart in december 2022, geëvalueerd in november 2023 (meer detail t.o.v. de eerste rapporten) in overleg met sector en Opgroeien.

Wat vind je in het inspectierapport?

- Leeswijzer
- Scores MeMoQ (bij afname)
- Per cluster:
  - Wat was in orde + doel regelgeving
  - Wat was niet in orde + doel regelgeving
- Advies (al dan niet handhaving)

Via de kinderopvangzoeker (website Opgroeien)

- Publicatie inspectierapport
- Optioneel: Stem van de organisator
- Indien van toepassing: info over handhavingstraject

Hoe aan de slag met inspectieverslagen en – rapporten?

Transparant communiceren met de ouders over (cfr. Vergunningsbesluit, artikel 33):

- de vaststellingen tijdens een inspectiebezoek
- de aanpak die je voorziet of hanteert naar aanleiding van de inspecties

Actieve openbaarheid in de kinderopvang (website)

- Publicatie 'stem van de organisator' op de kinderopvangzoeker
- Doorgeven van URL website aan klantenbeheerder bij Opgroeien

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Klachten over het verloop van een inspectiebezoek

Klachten over de inspectie

- <https://www.departementwvg.be/home-zorginspectie-klachten#waar-kan-ik-terecht-met-een-klacht-over-een-inspectie>
- **Klachtenbehandelaar** van Zorginspectie en klachtencoördinator binnen het departement Zorg
  - **Onafhankelijk** van het inspectieteam, Zorginspectie
  - Via klachtenformulier: <https://zorg-en-gezondheid.be/form/een-klacht-over-het-departementzorg>
- **Beroep** als je niet tevreden bent over de afhandeling van de klacht: **Vlaamse Ombudsdienst**

Toekomst

Toekomst

Baby's - peuters

- Aangekondigde bezoeken bij organisatoren (toezicht op selectie vergunningsvoorwaarden, waaronder beleidsvoerend vermogen (BVV) en subsidievoorwaarden, o.a. IKT, ...)
- ZI informeert voorafgaand over aanpak
- BVV ook in beeld via onaangekondigde bezoeken, met nadruk op de implementatie in de praktijk
- <https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/kinderopvang/beleidsvoerend-vermogen>

Kwaliteitslabel kleuteropvang

- Periodiek toezicht is in voorbereiding
- ZI informeert voorafgaand over aanpak

Vragen?

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Contactgegevens:

DEPARTEMENT ZORG
Afdeling Zorginspectie

Bezoekadres

Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 1000 Brussel

Briefwisseling

Koning Albert II-laan 15 bus 497, 1210 Brussel

02/553 34 34 (onthaal)

contact@zorginspectie.be

ZORGINSPECTIE

departementzorg.be
zorginspectie.be